

Proleg

In el meu record, no pas massa llunyà certament, Lo aquella de l'any i arboix si una figura indestruible d'un ambient gironí que el transcurrir dels anys ha definitivament ~~fetat~~ ^{fomat}. No calia com descriure'l, o millor dit, hauria de recórrer a la seva història ~~per~~ per a fer-lo servir amb certa precisió. A l'època que un copresso, ^{l'època} ~~l'època~~ i l'entusiasme que ~~desenvolupant~~ ^{dringar} li puder en la vella ciutat; ~~que actuava~~ ^I que actuava, gairebé disia que desgaven ~~que~~ ^I que ~~que~~ ^{que quicà} nostra contemplació com se n'anaven s'envançaven amb aquell maravellós toc el palom de cristall, com flors de cristall que s'obrien a una nova vida. ~~d'esperarla en feria en Poblenou~~ nostra maliciosa iem aperta nova vida. No ho valem ben bé. No teníem temps de comprendre ni de reflexionar; erem màquines de joventut a tota prèsió. aplaudíem, cridàrem, esgavíem la nostra ^{esaltació} satisfacció a tots els vents. Vivíem amb tanta plenitud ~~que no podíem~~ que iem ^{com} la vida l'esistència mateixa multiplicant-se independentment, oné enllà de tota mafa ^{consternació} i de tota sofraga. Així erem nostra d'agradat i així volíem que fos la seua. Així ens remblava que era.

Per davant aquesta plataforma vital - que tan lamentablement deformen certs novel·listes contemporanis - existia uns personatges ^{metres} ~~federats~~: polítics, literats, hisendats, fabricants, canonges... D'aquests no en podria parlar molt poc, perquè ~~personatges~~ estaven amb la mà a l'ajudar ~~de la bona~~ al nostre ^{bell} i que passaven el aguantaven com a homes nens gairebé ~~no~~ en el cim de la vida i de la història. Així, aquesta deformació mental ~~ells~~ ens fa sonreure. El temps ha engrandit la distàncie cronològica i ara ens trobem ~~passatges~~ gairebé arrugllat en la matèria

(1)

Prileg

Joaquin de Camps i Arboix

línia biològica. Tot plegat no era d'ixos que fa cosa pura però això
no vol dir que ningú més capagi de comprendre's. La frontera ^{establet en} ~~de la joventut~~
sin permaneix, encara que els anys progrésin fer-la subterrània.

Camps i Arboix era un d'aquells ^{ment} personatges. Era sang ~~celerament~~ i carn
de la matèria pintat ^{en} un moment en què ~~tot~~ ^{humade} tots plegats podien i
devien formar-ne part. Més enllà de qualsevol amicada partidista i de qual-
sevol ~~sentiment~~ ^{humade} concordança de sobretaula, així et sentia en els seus amics i
~~ment~~ odia que tot plegat estimulava els espirits cap a una millor resposta
a la responsabilitat social, el consideraven un home lligat amb la terra i amb
aqueell dinigar de qui envara ~~era~~ parlava. No en sabíem res més i ens hauria
sigut prou saber-ne més.

Ara, després ell i jo d'aquella circumstància, en retrobem en la plana
del matí el llibre. Aquell fet n'que i realment extraordinari, n'ho tingüíssim
perent que Camps i Arboix s'ha mantingut fidel al païs - com ho paleen els nous
darrers i important ^{studis} treballs sobre el dret català - i que ~~ja~~ - per la meva banda, jo
he deciat de sentir el dinig d'aquells pedres gironines per a recular-lo ~~presentat~~.
~~personatges~~ ~~que sempre mai havent~~ ressentint més amplament en la meva recor-
quer i de meves devocions universitàries. Estabau-nos junts en aquella espalda
de la biografia d'en Ventallat, en apassionant ~~acte~~ ^{ment} ~~humorista~~ ^{humorista},
en pleon de bobes ~~confessar la meva gòia per tan agradable companyia~~,
un plan de compensar que ~~els contund~~ ^{un rato de} ~~compte~~ ^{amb} en tan agradable companyia,
urdida de records, ~~de recordar~~ ^(en l'amor a la proteïna senyora) de comunitat ^{l'única}, i de la matèria es-
pecífica històriogràfica conseqüència en els maliciós afers meus ^{l'aleuri}
grafics. Per això, primordialment, en d'agradir a Camps i Arboix ^{l'honor que}
que ho tingut ^{en} en collir-me per emportar ~~el~~ la seva - numo-
grafia, que uns excel·lents companyys i metes literaris tenim amb tant
d'ixent l'any darrer.

Ullrcjaren

x x x

d'agraciò també que aquell horror m'ha permès de parlar de les afers que
 han per al lector del qualment importants, però que per a mi estan situats
 en un pla d'igualtat. Ambdós tenen un punt de partida: la història del nostre
 rei XV i el loc que hi ocupa el moviment dels pagesos es remunta.

Bon regur que als cinc anys no era perfecte ignorant. Solament una poca
 cosa m'abastava del meu coneixement de les coses. Però havia
 iniciat al camp de la història amb ~~amb~~ i fent amb el ferm propòsit
 de no claudicar ~~per~~ davant l'autenticitat del fet. Intimava i controlava la veritat,
 encara que per a emmagatzemar-la ~~entre~~ el temple, aquell temple
 que veia esquitxat, com un vestit fet a mida per a una donzellla que fa, de
 rebte, hagut fet la gran cosa errada. La degrada - posar la sort - fent feu
 que encaminés la meva recerca cap al regnat del Rei Catòlic i que molt
 aviat mi tingués amb els nostres remences. Després ~~primers~~ ~~el~~ papers en tot
 d'honestitat. amb l'honestitat que dóna el fet d'anar a portar els papers amb
 - uns quants quartets de mal gibbons i unes edades més considerables;
 respectat que mai hagi donat aquest país - i anomeno a D. Jordi Rubió i
 Balaguer - , vaig publicar a l'encoratada revista "la Lludia Universitaria Catalana"
 un article en què provava documentalment que Ferran II havia regnit
 en la qüestió remença un criteri ~~que~~ diferent al que li atribueix l'ortodoxia
 històrica del moment. Tot just publicat encara en canvi un canvi clamant
 l'anàlisis. Als vint anys d'aquest període, que féu rogar tanta tinta als
 deixis d'aquella època, ^{encara} ~~tot~~ maravillat ~~de~~ de l'experiment que produïren
 la meva recerca; i de la fragilitat l'admirant amb què vanig defensar el meu
 paper. Avui, després de recollir algunes anàlisis més, bon regur que no hauro
 la meva recerca hauria estat ^{tot} tot i que hauria considerat l'incident
 dintre la línia normal dels apells que provocaren les successives geològiques.
 Aleshores vaig comprendre que calia renovar de dalt a baix la nostra
^{història} dels

la història. Palbra història, i's ver, la aquella que tractolla quan
un minyó de vint anys hem un petit pess del cadafalc
que s'aguantà. Si altres destituds científiques no m'hauria renyat amb la pal-
mella del mateix. Així fous colgut hem les bateies de gran calibre i pesar en
dubte el menys afecte per al país. La batalla fou bastant considerable. No hi
naqueren ~~molts~~ persones. Allò que caigut immediatament fou ^{del cadafalc} ~~per~~ ^{entre tots} enterrà-
rem per sempre més el cadàver de la història romàntica.

(de d'aquell moment) En resum, que hem pogut fer per tot en conèixer de donar per la Pobresa es veu que necessita. Vastí fol-
gati i universals, degne de la importància de la reua gaire històriques, comparsades amb tota de tots colors i no ~~no~~^{amb} la franya negra del ressentiment i la desesperació. Que ens permeti canviar i arribar d'apuntar-me aquell petit triomf: el seu suït no hauria pogut ni fer avançar - llegiu el capítol "Sene conciència de patri-
ta" - sense la llibertat d'esprit que li donà la caiguda dels vells mites. Avui en aquesta terra i per fer història ~~en posseir~~^{en posseir} un gran avan-
çatge de què ens podem enorgullir, especialment ~~coats~~^{ingènua} ni contemplen els paisos on encara dominen els tòpics més gruixuts i la seva vida ~~es~~^{es} de cas conegudes prefabricades, pautes a mida, frases prefabricades.

Aquest és l'afers que podria anomenar personal. El segon ~~que~~ pertoca
des de la història del muntze quatrecent. Abans de la nostra batalla era un
regle rebel, que a peu podíem dominar. La fanteria hi corria d'un lloc a l'altre,
avui al terrén ganivet redint. Bé sabem prou com a defensa, ja que encara
se'n redueix ~~que~~ que no hem per a l'assalt. Però aviat no és per ~~que~~ després
se'n fa la tècnica ni d'estratègia, doncs ~~que~~ es el mètode i la finalitat a assoldar
nous per manres per combatents contables de la classe d'afers que menys la
milità a bon terme, ~~que~~ que són molt a la tarda. El ~~que~~ es recordari
mi que en cap altre ~~cas~~ ^{lega} de la nostra història. Apart dels mestres consagrats,
com Jesus-Ernest Martínez Ferrando, de comentar els ~~més~~ companyes de

de la meva promoció universitària, com Maria Maria de Ros i Santiago Sobrequés Vidal, els quals han fet importants aportacions considerables a l'estudi dels esdeveniments polítics i socials en les terres gironines, ~~surtant~~ resumint ríquidament el segon que ha contribuït com poc a afeugar algunes dels mites mitics que plauaven sobre la nostra concepció dels fets d'aquella època. Com tota moralitat, i Camps i Arboix no recueix al llarg d'aquesta plana, li'm sum d'entors ^{de fons} / ~~de fons~~ / innovacions i suggestivis en enfocar la problemàtica de la crisi catalana política catalana de mitjan segle XV. Dels, l'estat dels que amb tant d'orgull puc ~~anomenar~~ anomenar companyys i deixebles: els uns forjats a la matrissa autòctona de la Universitat i els altres en la bona entesa amb el grup del Prof. Philippe Wolff a Tolosa. Núria Coll, que ha tractat punts capitals de la revolució de 1462 en la seva monografia sobre Joana Enriques i, i això, dedicada a ministeriar el comerç i els ports de la mar catalana del segle XVI; Montserrat Battle, que aquells fondeix l'estudi dels orígens de la subversió municipal barcelonina i la dissidència de la ciutat entre els bandols de la "lliga" i de la "leiga"; Francesca Solsona, de la que s'aprenguerem també l'esclariment del govern dels anjor a Catalunya. I de la banda de França, l'admirable Claude Carrère, que ens il·lustrà sobre el moviment del port a Barcelona ab en el segon terç del segle XV; el perseverant Yvan Roturier, autor d'un gran treball sobre el deute públic del municipi barceloní després 1350; i el dinàmic Jean Brousolle, que ens ha donat un altíssim panorama molt suggestiu de l'evolució de les imposicions municipals barcelonines de 1328 a 1462; el simpàtic Pierre Bonnassieux, ~~del qual~~ estudiant de les corporacions just i el triball en la Barcelona declinant. I, a més, last but not least, la infatigable recercadora Marina Ortíjà, a qui algun dia haurrem, que desitgem aviat, haverem de saludar per les seves ^{temeraris} contribucions a l'estudi de la colònia ^{estra} de marxants i banquers.

gent a la nostra ciutat.

Entre tots, i els que ens reben incorporar el dia de demà, hauríem establet les correes econòmiques i socials per la Catalunya mitjançant del regle XV. Entre tots hauríem recollit la documentació principal de caràcter polític i diplomàtic - però en manquer, encara, l'arxiu dels documents a la primera meitat del regle XV, el de la Diputació del General de Catalunya a entre 1415 i 1462, i el del regnat d'Alfons el Magnànim (~~abgo~~ a qui ^{tants anys,} ^{romana} l'ha engrangat ^{se bon amic!} Prof. Constanti Marinescu). Aleshores podríem, i relativament alhora, podríem interpretar degudament els els grans límits d'aquell regle i tenir en les deduccions corresponents en quant al nostre farannà individual i col. Lchia que aquells topads posseïssen mostraren en la ferida viva dels de Catalunya. Tot el que s'ha escrit fins ara - admete les meves pròpies recomendacions històriques d'aquella època - són apropiacions de caràcter general. Habilidat algunes vàlides per sempre més; d'altra, simples hipòtesis del rebat destornades a ~~rebat~~ ^{amb tot} èsser arreconades davant l'evidència dels fets.

* * *

El rebat de Camps i Arboix passades, dins l'òrbita del nostre cercle erudit. Dir que porta al tema de les seves consideracions la paraula definitiva, ^{seria} ben aviat després del que acabem d'esperar. Però s'una cinturó important - encara que s'attinguerà darrera les monografies ja publicades - a les preoccupacions que ~~s'ha~~ mouen als historiadors i als cronistes pel nostre passat. ~~Google~~ Important perquè en ofereix la interpretació ~~social~~ d'una ment aguda que adua de fora del nostre de les nostres preoccupacions naturals. D'altra, que no en considerem man-
dants de cap Imperi ni guardians de cap taló ~~territori~~, el rebat ~~completat~~, ^{amb tot} rebuts sempre a la brillant oficialitat del complement que tanta plena de glòria ha donat a la història de Catalunya. Dins darrera de Camps i Arboix veiem les ombrues ^{reverides} ~~reverencials~~ d'Alsúss, Clua, Mont-

salvatges, Botit i Siso, Pella i Forques i Carles Ralola.

(2)

La interpretació que Camps i Arboix, a través de la seva biografia de Ventallat, dona als principals problemes que desenvolupà el regle XV a Catalunya ~~en una interpretació tan~~ o caracteritzà, al meu juici, per la ~~seva~~ imparcialitat pel desig d'ésser absolutament imparcial amb el país i amb ell mateix. En una interpretació d'un home situat en ple segle XX, després d'una experiència absolutament dramàtica. Això, que en altres circumstàncies i culturs seria un dels, en aquest plantejament ~~per nosaltres~~ ^{perfecte/} ~~no hi ha regle que n'autoritzi més al XV que el que em ha tocat/de~~ viure. El palpem amb la nostra pròpia mano. I si ens podem engrescar amb les fórmules polítiques i les actituds heroiques d'aquella centúria sentint-los gairebé com a nostres, també ~~n'inclovem/~~ en el nostre espírit l'entregada del país econòmica del país, el degavell provocat per la impremeditació, la rauca i la covardia, el bostoll provocat per la guerra civil i la inoliditat subseqüent.

Vist des d'aquest angle, el treball de Camps i Arboix és molt vegades amarg, molt amarg. Però tenir forces per a reconèixer aquesta gran dolor de la Catalunya del quattrocent, i ja en punt de resurrecció en el seu nostre propi camí. Tant ~~estò~~ ^{ne} val, permeteu-me ~~que~~ que ~~me~~ digui, el "cas personal" de Ventallat, malgrat l'amplària i transcendència de la seva acció. La història no s'ha fet mai de "casos personals". El que importa és la col·lectivitat, el sacrifici davant l'estructura social de què formem part, el sentit de responsabilitat que ~~tot i tot~~ tinguem davant ~~el~~ nostre successor. La vida no s'impone la fulla negra del nostre egoisme de cada dia i sol rebent els arbres del seu arrelat a la terra. Com estaven els pagesos de remença després de la guerra de llibertat de 1462, ^{segur dels del seu alliberament,} malgrat les defecions, les vacilacions i les incoherències polítiques del seu cabdill.

Per acabar, jo annellaria ^x a l'lector que percevis aquest llibre ~~despatxant~~ amb un espírit d'imaginació; que pucus' evocar actes i

fir (8)

fit que ha de tenir ^{parts} en la memòria. En cala, als catalans, ~~com~~
~~bon molts abusos per sentenciar-se la màcula~~
molts actes de contricció per no haver sabut ~~estimular~~ revar la
vívia històrica que exigen la seva responsabilitat que prenguerem.
en moments fulminants del nostre desenvolupament col·lectiu,
el llibre de Camps i Arboix pot servir de tema de meditació. No
en condemnessin, com el puet, a clamar contra la sang,

.... malaltia,

que hem vist els arbres i saltem peron hi
com el seu nom pot ser burla o silenci.

J. N'cells.